

5779

Torah from Around the World

Wie zingt in deze wereld, zal ook in de toekomstige wereld zingen.

Talmoed Bavli, tractaat Sanhedrin

Sjabbat 6 oktober 2018 / 27 Tisjri 5779, Beresjiet, Beresjiet/Genesis 1:1 - 6:8

Tanach blz. 3 - 12

Haftara: Psalm 104:1 - 35

Tanach blz. 1359 - 1361

vertaler: Benjamin Cohen

Commentaar: Dr. Carol Ochs was directeur van Graduate Studies en universitair docent van Jewish Religious Thought aan de Hebrew Union College–Jewish Institute of Religion in New York.

[Het Engelse origineel](#)

Het scheppen van een betekenisvolle wereld

Er is een grote verscheidenheid aan manieren waarop het indrukwekkende verslag van de Schepping, aan het begin van de Tora, kan worden begrepen. Eén benadering is om Beresjiet 1 te lezen in samenhang met een passage uit de ochtenddienst: „God vernieuwt elke dag – voortdurend – het werk van de Schepping.” Deze tekst plaatst de beschrijving van de Schepping in de tegenwoordige tijd, en suggereert zo dat wij een alledaagse betekenis kunnen vinden in het deel waarmee de Tora opent.

„Er zij licht” is de eerste en centrale gebeurtenis op de eerste Scheppingsdag (Beresjiet/Genesis 1:3). Op aarde levend ligt het voor de hand dat we aan de zonsopgang denken, maar dat is niet het licht waar de Tora naar verwijst - de zon ontstaat pas op de vierde dag. Het is eerder het licht van het bewustzijn, dat zich aan ons manifesteert net nadat we wakker zijn geworden, maar nog vóór we onze ogen openen om het fysiekelicht toe te laten. We kunnen dit licht van de Schepping als een krachtige metafoor beschouwen, omdat het datgene is wat ons laat doorgronden wat we met onze ogen zien en met onze zintuigen waarnemen. Als we deze eerste vorm van licht als bewustzijn interpreteren, dan begrijpen we dat de Schepping vanaf het eerste begin bewust plaatsvindt en een doel heeft. Als we de eerste regels van het Scheppingsverhaal bestuderen, beseffen we dat het ons de meest grandioze visie van mogelijkheden biedt van wat de wereld kan zijn.

Als tweede wordt een uitspansel geschapen dat de wateren er onder van de wateren er boven scheidt. Vervolgens noemt God dit uitspansel 'hemel'(Beresjiet 1:6-8). Hierbij is het essentieel dat we ons realiseren dat, alhoewel de hemel de wateren scheidt, het water boven en het water beneden niet nieuw geschapen zijn. Met andere woorden, de substantie van deze wereld is de substantie van de andere, heilige wereld of, zoals we die gewoonlijk noemen, hemel. De rest van de Schepping verschaft een stapsgewijze instructie, die ons leert dat het heilige niet iets anders is dan het gewone en dat we het heilige in en door het gewone kunnen vinden.

Op de derde dag worden de wateren onder de hemel naar één plaats bijeen gebracht, zodat droog land verschijnt dat 'aarde' wordt genoemd (Beresjiet1:9-10). Net als op de eerste twee dagen verklaart God dat het goed is. Vervolgens brengt de aarde vegetatie voort, zaaddragende planten en allerlei soorten bomen. Deze vruchtbaarheid, die in combinatie met schepping tot voortplanting leidt, krijgt zijn eigen verklaring dat het goed is(Beresjiet: 1:12). Het belang van vruchtbaarheid wordt op de vijfde en zesde dagen herhaald. Of het nu planten, insecten, vissen, vogels, zoogdieren of mensen zijn, hun schepping wordt goed genoemd.

De zon, de maan en de sterren, op de vierde dag geschapen, brengen ons een orde die zichtbaar is, maar belangrijker nog, zij dienen als tekens voor de gezette tijden - dagen, maanden en jaren (Beresjiet 1:14-19). We zijn door tijd gevormde schepselen. Wij handelen met herinneringen aan het verleden en met aspiraties voor wat de toekomst kan brengen. Onze tijd is niet simpelweg het hier en nu van het heden, nee, het heden is gevormd door geschiedenis en verwachting. Het Jodendom staat bekend als de eerste historische religie. Dat betekent niet dat het de eerste religie is die de historische waarheid opeist van de verhalen en gebeurtenissen die haar traditie vormen; het betekent dat tijd, op deze vierde dag geschapen, een belangrijk personage is in het bijbelse verhaal.

Op de vijfde dag prijst God de eerder geïntroduceerde vruchtbaarheid opnieuw, wanneer zwermen levende wezens in de zee verschijnen, wemelende wezens die op de aarde kruipen, en gevleugelde vogels die erboven vliegen. God zegent hen en zegt „wees vruchtbaar en word talrijk”(Beresjiet 1:22).

Dan, op de zesde dag, bepaalt God dat de aarde vee moet voortbrengen en allerlei wilde dieren (Beresjiet 1:24). Wanneer we terugkijken op deze wending van de gebeurtenissen en op de voorgaande vijf scheppingsdagen, beseffen we dat de context op elke mogelijke

manier is voorbereid op de mensheid. Nu is er zowel de juiste plek voor ons om te verschijnen, als de juiste tijd voor onze komst.

We kunnen zien dat de gehele Schepping tot dan toe bewust heeft plaatsgevonden en een doel heeft, omdat alles wat gecreëerd is een rol speelt, en betekenisvol is. De schepping van onszelf, die later op de zesde dag plaatsvindt, moet ook als betekenisvol worden beschouwd, en wij hebben, net als al het andere geschapene, onze eigen rol te spelen. Bovendien lezen wij aan het einde van de zesde dag dat God de hele Schepping zeer goed vindt (Beresjiet 1:31). Dus vanaf het begin van de Tora, vanaf het eerste begin van de tijd, worden we uitgenodigd om Gods oordeel over de Schepping - zeer goed - te delen.

In de joodse traditie kan Beresjiet worden gelezen als aggada, 'vertelling', of als halacha, 'wet'. In de andere boeken van de Tora vinden we veel wetten met betrekking tot ons dagelijks leven. Maar essentiëler dan elke specifieke wet is de meta-wet die bepaalt hoe wij de wereld zien. We hebben de neiging de wereld te beschouwen als iets dat simpelweg bestaan om niet te erkennen, of er de volledige verantwoordelijkheid voor te nemen, hoe we dit bestaan zien. Beresjiet laat zien hoe we de keuze kunnen maken, wellicht de belangrijkste keuze in ons leven: door ons te leren om de wereld te zien als iets dat bewust is gemaakt en een doel heeft.

De joodse germanist Erich Heller stelde in 1949: „Het is werkelijk fascinerend hoe maakbaar de wereld is en hoe gemakkelijk zij zich vormt en her-vormt op basis van de innerlijke visie van de mens, hoe bereidwillig zij beantwoordt aan het 'getheoretiseer' [van de mens]! Daarom is het belangrijkste advies dat een onderwijzer zijn leerlingen kan geven eenvoudigweg: Wees voorzichtig hoe je de wereld interpreteert; *zó is hij*.” (Erich Heller, 'Inaugural en Goethe Bicentenary Lecture, lezing gegeven op het University College van Swansea, Wales, 17 november 1949; herdrukt in *The Disinherited Mind*, uitg. Farrar, Straus and Cudahay, New York, 1957).

Het is mijn overtuiging dat wij moeten kiezen voor een halachische interpretatie die uit Beresjiet gedestilleerd kan worden: we moeten verantwoordelijkheid nemen voor de wereld waarin wij leven. Met toewijding, inzet, dankbaarheid en liefde creëren wij samen onze betekenisvolle wereld.